

1 Pítaa

Ítiráaeo-wayukama **máq**te-marabaq
wéyáwé umáguraa-kayukayopaq
Pítaama **mó**rama **Ítu Ká**ríqtoni
timáyíkarai-kayukabike-nakoma
kétitana **Táé**ratima **agatá**iye.

¹ kemá Pítaama keráwáqá máqtemma káqo-kaqo-marabaq namuq-wáyúkáráá umá Pááqtati-marabaq máa-yugaraq Karétia-marabaq máa-yugaraq Kaaparótia-marabaq máa-yugaraq Étia-marabaq máa-yugaraq Pitínia-marabaq máa-yugaraq máqtemma keráwáqtôpaqa kágayaune.

² ketibotáámá Áánûqtuma wenaúyánápíké keráwáqá wetábá aokarîq umá máigaae téna aúyaqtikaraiye. Aokaq-Áágómá keráwáqtí tirunóbáq kémayaitapoaq keráwáqá aokaq-wáyúkámá káuraae. Ítu Káríqtoma keráwáqá wení naaenápó tete umátíkaraiqtaba keráwáqá wanáama wáráaro. wení íráqô-qtatakakekaraq wení kaayoné-yátáákékáráq uyátá-maqma taíbaq ókaraq-okaraq keráwáqá timíno.

³ Áánuqtuma uyátárain-naqa Ítu Káríqtomma aboákáq wení anó-paru-yataaqtaba “tíkáiye” kêtunatae. wení paru-yátááqnápómá aúgen-auwaraimma matéqtaa íma aónáunayabataa íráqô-qtataaqa yínîqtaba kanaaráq awé ónúnatae.

Áánûqtuma Îtu Káríqtomma pukáipike mamá itó-
umakaraiqtataboaqtaa ketáámá miráuma kanaaráq
akoqnáá umá awé ónúnatae. ⁴ miráuma kéitaunatae.
anón-iraqo-qtataaqa keqtááyábá Áánûqtuma wení
márûpaq tíkaraiqtaae. maami-qtátáákómá íma
kabiréna íma aqnúnîq éna ínî-qtataaqa wáíye. ⁵ wení
akoqnáágaraq Áánûqtuma keqtáá Îtukaq itáíq-
itaiq únna-yutaa yabí tíkarainanataa min-áwáátáqá
Îtuma yauwéqma kumíniye. mi-kánáágóní aqtó-
kánááráqá Îtu Káríqtoma yokaa kéonanataa kukéna
keqtáámá wetábá tiwiránîqtaae.

⁶ miráinaq keráwáqá minnýaba timuqá
kanaaráq maránoe. paá pááqya-kanaabimma
keráwáqtí tú-tiqa í-yátáákáráq ummaa-yátáákáráq
maa-márábímmá mayánoe. ⁷ maamin-úmmáá-
yátáákómá keráwáqtí íráqôn-aaikomma maqmqá
timónaniye. miráuma áwáarara kain-óqtákómmá
iranápó agamakéta námô ai-wáígómmá mamá
paábaq kéyuweta áwáarara kai-wáígómmá
máráaniq umá miráráá umá keráwáqtí itáíq-
itaiq umá yáqtorai-yataaqtaba Áánûqtuma maqmqá
timónaniye. keráwáqtí itáíq-itaiq umá yáqtorai-
yataaqa uyátá-maqma anómma áwáarara kain-
óqtákóqtábámá wáíye. áwáarara kain-óqtámá
waayúkama yawarápatuwanoe. keráwáqá maqmqá
timónatuwainanama Îtu Káríqtoma kukénama
keráwáqá matúq-matuq umá yaaguyabí-
yátáákáráq tágama-yataakaraq timíniye.

⁸ kemá Pítaama kenamáárîq Îtumma aónaraune.
keráwáqá maa-márábímmá íma aónaraamanibo
wemmá keráwáqá tirummá káme. ibêkaraqa

keráwáqá wemmá íma káonaamanibo wekáq itáíq-itaiq kéoe. miráiqtapoaq keráwáqá timuq-yatáákáké kétagaae. ániibo min-ánó-tímúq-yatááqátábámá kanaaráq móra-aimma íma tenúnatae. ⁹ keráwáqtí itáíq-itaiq umá yáqtorai-yataaqtababoaq áqa íráqô-meyamma kémayaae. keráwáqá itáíq-itáíq umá yáqtoraaqtabapoana Áánûqtuma keráwáqtí tirun-íyápógómmá wení márûpaq awíqmena uíyábá kákaiye.

¹⁰ naayóbáqá Áánûqtuni amuné-wáyúkámá Áánûqtuma wení íráqô-qtataaqa timíníqtaae téta yemá tirááne. Áánûqtuma náaraq umáwaq keqtaámá tiwiráníyô téta yemá abáá íq-iq urááne.

¹¹ Ítu Káríqtoni Aágoma yeráwápí wáitata yemá min-Áágóqtábá ítama aónaraane: “náawaq kukénawaq maa-márábí-káyúkámá mamá atóbamayikaniyo? náa-taoraq wemá kumíníyô?” téta yemá ítama aónaraane. ániibo naayóbáqá yemá amuné-áímmá Ítu Káríqtoqtaba tirááne: “Metáíya kukéna anómma aú-aiqa í-yatááqá mayániye. anaaékaqa Áánûqtu wemmá pukáinabike mamá itó-umakainana anómma tágama-yataaqa mayániye.” téna Aágoma timá yímikaine. ¹² Áánûqtu wení amuné-wáyúkáráqá yeqtí kanaaráqtábámá íma tiráimibo anaaékaq-yupaayaba tiráine. min-ámúné-wáyúkámá keráwáqtábáqaráq ketáái íbêq-kanaayabagaraqtaba tirááne.

íbêqa yeráwáqá náayuwabi Ítuqtaba átê-wataama te-yúmá Aokaq-Áágómmá Áánûqtuma timáyíkáitata wení mimórá-watáámá kéte. owé, mi-katáámá ketáámá áqa kéitaunanataa yemá Áánûqtunopake

kaqtó-wayukama yemá itaiyábámá ôriq umá kényikaiye.

¹³ miráinaq keráwáqtí túyánápímmá íráqôn-
aaiqtaba yokaa oro. kamuqá kéitera q máero. Ítu
Káríqtoma yauwéqma kumínî-kanaaraqa Áánûqtuma
wení íráqô-qtataakake keráwáqá timínîmma
minnáyaba awé oro. ¹⁴ wení árain-iyaporaá umá
Áánûqtun-aama wáráaro. keráwáqá keqtúgoni akaí-
yátáaqá íma wáráaro. mi-tíkái-yátáaqá keráwáqá
wakáamanibo íbêqa arútarain-aqtaba keráwáqá
kéitaae.

¹⁵ Áánûqtuma keráwáqá táayarai-naqa wemá
árain-iraqo-qtataaqtabama aokariq umá máíye.
miráinaq máqtemma keráwáqtí táaimma
Áánûqtuqtaba mamá aokariq oro. ¹⁶ Áánûqtuni
watáama agamatá-kánnáagómá kétiye:

“kemá aokariq kéunaboaq
keráwáqá aokariq umá máero.”

téna Áánûqtuma wení agamatá-kánnáábi kétiye.

¹⁷ keráwáqá Áánûqtukaq nunamummá kéteqa
“ketibotááo” téq tiráámanibo wemá máqte-
kayukama mimóráiq umá kényainaitana minnáyabama
móra-waigoma íma wení aanábómá máíye. íbêqa
máqten-aukapaq wéyáwé kéeq keráwáqtí naa
márûkakemma yuwéq népaq mááe. íbêq-kanaama
waátá-kanaama wáinaqa keráwáqtí táaiqtaba
atéráaro. Áánûqtumma amuqá mamá íma
marakaíyábámá keráwáqá ikatíq oro.

¹⁸ keráwáqtí títaubikoni ámán-aikaraq yáaikaraq
yeqtí aménáápáq máqe-uraamanibo keráwáqá mi-
qtátáaqá kéwareq Áánûqtun-aurakaq kanaaráq íma

kateko umá máqe-uraae. Ítu Káríqtoma keráwáqá meyánîq uréna maamin-áqnún-ámáán-áikóni aménáápákémmá keráwáqá tiwíkáiye. wemá mónekakekaraq áwáarara kain-óqtákákékáraraq keráwáqá meyánîq uráiyó? ímiye. ¹⁹ wemá weni naaenápó keráwáqá meyánîq uráiyé. tipi-tipi-araakaa umá abumá íma wáimma Áánûqtukaq amí-yááréraraq máránikaa umá Ítuma miraráá umá máqe-uraiye.

²⁰ maa-márámá Áánûqtu íma tarôq urénama ákaq téna “Ítu Káríqtoma mirá-iniye” tiráine. íbêqa ketáái kanaamá aqtó-kánááraraq Ítu Káríqtoma abarokáq uráiyé. wemá keráwáqtábámá kukéna pukáipike itó-uraiye. ²¹ Ítu Káríqtotababoaq keráwáqá Áánûqtumma kamuqá itáyaminoe. wemá Ítu Káríqtomma pukáipike mamá itó-umakarena tágama-yataaqa ámikaiye. miráipoaq keráwáqá Áánûqtukaq itáiq-itaiq kanaararaq kéeq matúq-matuq umá mái-auwaraimma íbêqa íma káoneqa kanaararaq awé ínoe. ²² keráwáqá Ítu Káritomma anaaé wakáaqtataboana keráwáqtí tirun-íyápógómmá Ítuma mamá íráqôniq umá pááq uráiyé. keráwáqtí tirun-íyápógóni abumá íma wáiyé. íbêqa keráwáqtí tîbâqawaaraa-kayukama áraimma kanaararaq tirummá yimínoe. miráuma tirun-íyápórakémmá keráwáqá móra-mora-yuma tirummá yímero. ²³ itáaro. keráwáqá aúgen-auwaraimma áqa matááe. min-áúwáráikómá íma waayúkagoni ánayukakemma pááq uráiyé. min-ánáyúkómá anaaékaqa puíniye. ímibo keráwáqtí aúgen-auwaraimma Áánûqtuni matúq-matuq umá mái-wataama min-ánáyúkákémmá pááq uráiyé.

ánibo keráwáqti aúgen-auwaraikogaraq matúq-matuq umá mániye. ²⁴ minnáyaba Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáábí kėtiye:

“máqte-kayukama ókáráákáá kéoe.

ánibo yeqti tágama-yataakoma ón-arakaa kéoe.

ókómá aayámmá kamágitana

ókóní arakómá apibí umá kégumawiye.

²⁵ miráimanibo uyátárain-nakoni watáagoma

watúq-watuq umá wáiyey.”

téna Áánûqtuni wannaagómá kėtiye. uyátárain-nakoni watáagoma nói-kataabiyo? Ítuqtaba átê-wataama ketáámá timá tímikauna-aine. mikátáánápó keráwáqá aúgen-auwaraimma kémayaae.

2

¹ miráinaq máqte-tawi-yataaqa paábaq yúwáaro. kaaqaari-áímmá ítero. kaayaq-tóyáúqá íma wáinaraq karun-áímmá ítero. anón-aimma íma

téq agamá káútôro. ² miráimanibo keráwáqá aqnún-íyápógómá náaqtaba áama yainikáá umá

keráwáqá máero. keráwáqá íraqô-naananoqtaba táa yánimma minná Áánûqtuni watáae. keráwáqá

miráuma wení watáama kénaamma keráwáqá ábu kamá yokaa ínoe.

miráiyanaabona Áánûqtuma keráwáqá tiwiráinana keráwáqti tirun-íyápógómá

íma puíniye. ³ minnáyaba Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáágómá kėtiye:

“keráwáqá uyátárain-nakoni kaayoné-yátáákómá mamá aónaraae.” téna Áánûqtuni

watáagoqtaba kėtiye.

⁴ Ítu Káríqtoni aúrikaq yero. wemá Áánûqtuni-naupaq matúq-matuq umá mái-aboqtama máiyey.

waayúkama wemmá awéqtátukaamanibo
 Áánûqtuma wemmá aúyarákáitana Áánûqtun-
 aurakaqa anón-nare.

⁵ Áánûqtuma keráwáqá ayuwáiyana waq wemmá
 keráwáqñápó wení anó-monoq-namma tarôq
 umáraino. keráwáqá matúq-matuq umá mái-arukaa
 umá máeq Áánûqtuqtaba aokariq umá anó-monoq-
 wayukaraa umá mánoe. mi-qtátááqá Ítu Káríqtoma
 mamá íráqôniq umá pááq urái-qtataaqa Áánûqtukaq
 amínoe. Ítuma mirá-uraiqtaboana Áánûqtuma
 keráwáqtí amí-yátááqtábá amuqá marániye.

⁶ Áánûqtuni agamatá-kánnábí kėtiye:

“aónaaro. kemá Tááíoni-marukaq óqtamma
 kémarane.

min-íráqón-óqtámmá matáunama
 wenámûraaq naammá yemá ínoe.

náawabi min-óqtákák itáíq-itaiq ínanama

Áánûqtuma wemmá íráqôniq umákainayabama

wemá agaemá íma íniye.”

téna Ítukaq itáíq-itaiq íyátábá kėtiye. ⁷ mi-káyúkámá

Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq kéo-yuma weqtábá

téta “árainma anón-iraqo-qtataare” téta kéte.

miráimanibo náayuwabi Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq íma

íya-yuma yemá yawarápanoe. Áánûqtuni watáama

agamatá-kánnáábí kėtiye:

“min-óqtámmá naammá o-káyúkámá paábaq
 awéqtátuwaamma

yemá mamá akoqñáá-oqtamma aúrakareta

wenámûraaq naamma kéoe.”

téna ókaraq kėtiye:

⁸ “wemá yítauqa mamá yurarái-óqtámíye.

wemá waayúkama mamá márúte yuwánîn-oqtamiye.”

téna kétiye. Ítuma óqtaoata waayúkama yemá yítauqa yuraránoe. Áánûqtun-aama íma warétama Ítumma awéqtátuwetama yemá yawarápanoe. mirá-qtátááqá Áánûqtun-aama íma kéwaraa-kayukaraqa abarokáq íniye.

⁹ miráimanibo Áánûqtu keráwáqá aúyaqmakain-annama mááe. keráwáqá miráuma anómma yabíkái-nakoni anó-monoq-wayukaraa umá mááe. keráwáqá Áánûqtuqtaba aokariq umá máan-annae. keráwáqá taígani-kayukabikemma Áánûqtuma keráwáqá anómma kateko-yátááqá keráwáqtabá mirá-umatikaiqtaba maa-márábí-káyúkámá timá-yimigaae téna keráwáqá tiwíkaiye. wemá keráwáqá keráwáqtí waátágoni kumayu-ááikáké tááyama weni tágama-yataakoni ókáq keráwáqá tíkaraiye.

¹⁰ naayóbáqá keráwáqá íma Áánûqtuni waayúkama máqe-uraamanibo íbêqa keráwáqá Áánûqtuni waayúkama mááe. naayóbáqá Áánûqtuni paru-yátáákómmá íma matáamanibo íbêqa weni paru-yátáákómmá kémayaae.

¹¹ tíkái-kayukao, keráwáqá káqo-kaqo-marabaqa namuq-wáyúkaráá umá mááe. kemá inaa kétima-timune. keqtúgoni akaí-yátáákóní anaáe waraiyábámá nékaq máaro. waayúkámá náayuwabi yeqtí yúgoni akaí-yátááqá kéwaraawana yeqtí yúgoni akaí-yátáákógaráq yeqtí yirun-íyápógógaráq ááiqa kéoe. ¹² keráwáqá Áánûqtukaq íma itáiq-itaiq o-káyúkátí aúkáapimma máeqa íráqôn-aaimma wáráaro. mirámô kéiyatama keráwáqá

kétimonetama yainái-kánáámá yínatama yemá íbêqa waátá-yataariq kéo-qtataaqtabama túbimma íma maránoe. ímiye. yemá keráwáqtí íráqôn-aaigtaba Áánûqtukaq “tíkáiye” téta tínoe.

¹³ uyátárai-nakoma mirá-tiraiqtaba keráwáqá náápaakoni aménáápáq máaro. anómma yabíkái-nakoma maa-máraráqtábá áqnáae-naapaamma matáipoaq wenáama wáráaro. ¹⁴ anómma kámááni-wayukama yeqtí yáama wáráaro. anómma yabíkái-nakoma yemmá timáyíkáitata yemá náayuwabi waátá-aaima tarôq o-yúmá táimeyamma kéyime yemá náayuwabi íráqôn-aaima tarôq o-yúmá yeqtí yíwîqa múte kéyauyoe. ¹⁵ Áánûqtuni aúyánámmá waráiyana keráwáqtí íráqôn-aikoma min-áíbóq-wáyúkámá náayuwabi keráwáqá túbi maránéta íyamma yeqtí yóyauqa aúyaraniye. ¹⁶ keráwáqá Áánûqtuni aúyánákáké paá umáguraamanibo otaa-qtátááriq oqtábámá íma paá umáguraae. paá wení kaqtó-wayukayaba mirá-umaguraae. ¹⁷ máqte-kayukama tikaq múte yíkáaro. keráwáqtí tîbâqawaaraa-kayukama tirummá yímero. Áánûqtumma timuqá íma marakáiyábámá ikatîq oro. miráinaq anómma yabíkái-nakomma yaaguyábóro.

¹⁸ kaqtó-wayukao, keráwáqtí kawáá-wáyúkátí náápaakon aménáápáq máeraq yemmá múte tikaq yíkáaro. yemá kaayoné kéetabi áwáábîqa kégaiyaqa keráwáqá paá yemmá yaaguyábóro. ¹⁹ táí-kawaa-nakoma keráwáqá táí-tu-tîqa í-yátááqá kétiminaqa taákaq máráaro. keráwáqá tú-tîqa Áánûqtuni aúyánámmá wáráaqtaba kémayaapoana Áánûqtuma

keráwáqá íráqôniq umátikaniye. ²⁰ miráimanibo keráwáqá otaammá kuíyata tú-tiqa í-yátááqá timíyamma Áánûqtuma minnáyabama íma íráqôniq umátikaniye. miráuma paá keráwáqá arutáiyaqtaba tú-tiqa timíyaq keráwáqá paá kémayaiyanama Áánûqtu keráwáqá íráqô-meyamma timíniye.

²¹ Ítu Káríqto keráwáqá tááyarena “tú-tiqa kemá mayaúnaiq umá mayánoe” téna tiráiyé. mirá-itanapoana Ítu Káríqtoma wenamááríq keráwáqtábá aú-aiqa paá matáimma keráwáqtí awaaméqá wemá máiyé. ániibo wemá keráwáqtábá wenanaae waraígáae téna kétiye. ²² Ítu Káríqtoma aati-aatimá kúmiq-yataariq íuraiye. wení óyaupikemma kaaqaari-áikómá aati-aatimá íma iráiyé. ²³ yemá wemmá anón-aimma téta agamá kégautowanama wemá yemmá anónnáma íma anón-aimma téna agamá káutaiye. wemá aú-aiqa kémayenama mikáyúkámá wemmá ayáá ayákáa-yuma íma iyáábûqa yíkaraiye. ímiye. wemá Áánûqtuma kateko-náqá arupú umá yaináí-nákóqtábá kamuqá ítaraiye. ²⁴ Ítu Káríqtoma kaapaq-yátáq pukáimma ketáái kúmiq-yataakaraq ketáái táí-meyamma wenaúraq matáiyé. wemá mirámô uráimma keqtaáyábámá kúmiq-yataariq iyábámá pukáa-kayukaraa ígáae téna ákaraiye. keqtaáyábá Áánûqtun-aurakaq mûtûq kateko iyábá ákaraiye.

ániibo íbêqa ketáái kúmiq-yataaqtabama Ítu Káríqtoni abunápó keqtaámá mamá atóbamatikaraiqtaae. ²⁵ keráwáqá naayóbáqá tipí-típima aúyokinikaa umá keráwáqtí aammá íma wáitaq uréire uráamanibo íbêqa keráwáqá

yauwéqma tipi-típi-kawaa-naqa wemá keráwáqti tirun-íyápógómmá yabíkái-waigonopaq irááe.

3

¹ keráwáqá aaraukárîq uréna-iniko, keráwáqti tiwaikóní náápaakoni aménáápáq máero. enawaikómá Áánûqtun-aayaba íma kéwarenama ení íráqôn-aimma káonena anaaékaqa wemá Áánûqtun-aayaba itáíq-itaiq ínîyô? enáaikoma áraimma íráqôniq kéinaamma enáaiqtaba tîyábá íma ínóne. ² miráinata yemá emmá aónaiyamma emá Áánûqtumma amuqá marakaíyábá kéinanama yemá enáaiqtaba otaammá íma wáinata aónanoe. ³ keráwáqá ketúraqa áwáarara kain-únákáqtówábi konaarirímá íma umátóráaro. ayáqtáá-kanaama keráwáqá tiqnótáugomma mamá íráqôniq kéeq tiyáápimma waatammá kéeq anón-oqtan-awiqa yaan-únákáqtómá kémareq ommá paá amegaa-túráqtábá konaarirímá kéoe. ⁴ ímibo keráwáqá kenamáárîq keqti tirunóbáqtábá konaarirímá oro. kaayoné kéeraq áráwáá umá máero. mi-kónáárírígómá aati-aatimá wáinana Áánûqtuma maaminnáyaba kákaiye. ⁵ min-nóínímmá naayóbáqá yemá Áánûqtuqtaba aokarîq umá máeta weqtábá kamuqá itáyamikaae. mirá o-wáíógómá yemmá mamá waayúkati yúrakaqa íráqôniq umáyíkaraiye. ⁶ Térima awaikómá Áabaraani anaaé wakáiniq umá yemá yeqtiwaikóní yinaaé wakááe. Térima Áabaraaqtaba “ketí uyátárai-nako” tiráine. keráwáqá aaraukárîq uráa-noinimma keráwáqti táaikoma íráqôniq kéinaq ummaa-yátááqá kémayeq

ikátíq íma ommá keráwáqá miráuma Téraomo ayáámûmaakaa kauraae.

⁷ keráwáqá aaraukárîq uráiya-kayukama keráwáqtí tínaaqmaate kémaeqa yemmá múte tikaq yíkáaro. aaranaammá yeqtí yúgoma waatí yúgoqtabama uyátá-maqma aqnúnîq kéimanibo yemá Áánûqtuni íráqô-qtataakokaraq matúq-matuq umá mái-yuwaraikaraq waatê mimóráiq umá mayánoe. keráwáqtí tínaaqmaaqa íma múte tikaq yikáiyana keráwáqtí nunamukómmá Áánûqtukaq akoqnáá íiniye.

⁸ maamin-áqtó-áikáráq kétima-timune. keráwáqá máqtemma móra-mora-yuma keqtirummá kéyimeraq mimórá-túyánákáq máero. tíyaqa kéyimero. ánibo keqtíwîqa íma yanaa máráaro. ⁹ waayúkama mamá táiq kéumatikaiyaqa anónnáma yemmá mamá táiq íumayikaaro. yemá keráwáqá táí-aimma kétima-tikaiyaqa anónnáma yemmá táí-aimma íma timá yíkáaro. ímibo yemmá íráqôniq umáyíkáaro miráin-oqtaba keráwáqá Áánûqtu tááyaraiye. mirá kéiyana Áánûqtu keráwáqá íráqôniq umátikaniye. ¹⁰ Áánûqtuni wannaagómá kėtiye:

“náawabi wemá íráqôniq umá máena
wemá amuqá maqmá máiyaba kákainanama
tái-aimma íma téna
wení óyaupikemma kaaqaari-áímmá íma yíno.

¹¹ wemá táí-aaimma tarôq í-yátáápíkémhá waeréna
íráqôn-aaimma tarôq íno.

káqo-kayukate kaayoné umá máí-amma abáá éna
wemá min-ámmá waqména uwíq-uwiq íno.

¹² miráitana uyátárai-nakoni aúrakoma

arútáiniq o-yúmá kényimonena
 minnáyabama amuqá kémaariye.
 uyátárai-nakoma yeqtí nunamummá kéitaimanibo
 táwî-aaimma tarôq o-yúyôpakemma waeréna
 áyámma kéitana anaaéma kéumayikaiye.”
 téna kétiye.

¹³ keráwáqá arutáinaiq íyábá karuwaaqá
 kéiyatama waayúkama yenamáa keráwáqá íma
 mamá táíq umátikanomanibo ¹⁴ yaímma-taoqa
 keráwáqá arutáinaiq íyataboq tú-tiqa kémayaiyana
 Áánûqtuma keráwáqá íráqôniq umátikaniye.
 miráinaq waayúkayabama íma ikatîqa éraq netuq-
 túyánámmá íma itánômanibo ¹⁵ Ítu Káríqtoma
 Áánûqtuni aokaq-náqá múte tikaq kákeraq
 keqtirummá wemmá áméro. yaímma-wayukama
 keráwáqtí itáíq-itaiq í-yátááqtábá ítama timónáiyaq
 yemmá timá-yiminoqtabama aati-aatimá yokaa
 oro. ¹⁶ keráwáqtí itáíq-itaiq í-yátááqtábá kétima-
 yimeqa kaayoné kéeraq keráwáqá ítama aónaiya-
 yuma yemmá múte tikaq yíkáaro. keráwáqá
 nóinawabi arutáinaiq uréqa paá taíbaq-tuyanamma
 íma itánoe. keráwáqá Ítu Káríqtoni íráqôn-aaimma
 kéwaraiyatama yaímma-wayukama keráwáqtí íráqôn-
 aaiqtaba kaaqaari-áímmá tíyamma anaaékaqa yemá
 yigaeyábá ínoe. ¹⁷ otaammá kúyoqtabama tú-
 tiqa mayái-yátááqá minná íma arútái-qtataaqa
 wáimanibo Áánûqtuni aúyánákómá téna “arútái-
 qtataaqtabama tú-tiqa máyáaro” kétimma minná
 íráqô-qtataare. ¹⁸ Ítu Káríqtoma otaammá íma
 kutáimanibo yemá wemmá aú-aiqa ámikaae.
 miráimanibo ketáámá kúmiq-wayukayataba wemá

pukáiyē. keqtaámá yauwéqma Áánûqtunopaq tiwíqmenataa uwínîqtaba wemá paá kímora-taoqa pukáiyē. wenaúgoma pukáimanibo wení aágoma aúgen-auwaraimma matáiyē.

¹⁹ Ítuma pukáipike itó-urenama wemá min-áámá púitata ánná umákaraapaq kukéna Áánûqtuni watáama abarokáq timá yímikaiye. ²⁰ min-áámá minná naayóbáqá Nóaani kanaaráqá Áánûqtun-aama íma anaaé wakáa-kayukati yaáe. mi-kánááráqá Nóaama únópi-káárémá tarôq kéitanama Áánûqtuma aú pukáipaqa awé umá máqe-uraimanibo waayúkama yeqtí kúmiq-yataapikemma íma waékááe. anaaékaqa nommá aúgítata abapaké kaumo-wáyúkámá yenamáa nommá aúgipikemma atóbaraae. tébakaq pukurááe.

²¹ min-nókómá minná Ítuqtaba nommá peraígóni amané. ketáámá Ítuqtaba nommá peráunataama minnágoma káqo-yuma kényiraatimma Nóaagaraq wení aara iyápóma atóbaraanikaa umá keqtaámá Ítuma mamá kátobamatikaiqtaae. Ítuqtaba nommá peraímá paá túma tete iyábá íma wáiyē. ímibo minnágoni áaimma minná ketáámá Áánûqtukaq nunamummá túnnataama Áánûqtun-aurakaq tigaemá iyátábáámá ketáái kúmiq-yataaqa íkéwaiye. Ítu Káríqtoma pukáipike itá-uraiqtababoana Ítuqtaba nommá peraígómá keqtaámá mamá kanaaráq atóbamatikaniqtaae. ²² íbêqa Ítu Káríqtoma Áánûqtuni márûpaq máena wemá Áánûqtuni ayáánurapaq maraq máiyē. mibákémmá máqtemma Áánûqtuni kaqtó-wayukagaraq máqtemma náápaakaraq máqten-akoqnaagaraq wemá kényabiqyikaiye.

4

¹ Ítu Káríqtoma keráwáqtábá aú-aiqa matáiyē. miráinaq keráwákáráq tú-tiqa mayánôqtaba yokaa oro. keráwáqá Ítu Káríqtoni anaaé kéwaraaqtababoq tú-tiqa matáawana kúmiq-yataakoni akoqnáágoma keráwáqá íma kéuyataiyē. ² miraúma íbêkakemma Áánûqtuni aúyánámmá kéwareraq máero. keráwáqtí túgoni akaí-yátáákóní anaaé miráuma íwaraaro.

³ naayóbáqá keráwáqá Áánûqtukaq íma itáíq-itaiq o-káyúkámá miráoniq umá mirá-uraaē. kebó-yátáárîq keráwáqá urááē. keráwáqá aíbôq-nokakemma aíbôriq urááē. keráwáqá aábêguyē kéeq aíbôq-nomma taíbaq nánôqtaba maqmá aónaraae. keráwáqá óqtakaa-qtataarabi yaaráá-qtátáákáqá nunamummá tiréq ókon-okomma táí-yataariq urááē. ⁴ íbêqa Ítukaq íma itáíq-itaiq kéo-yutema keráwáqá yeráwáqtí táí-aiqtaba yagaroqtaiyábámá íma kêtikaitanaboana yemmá mamá iyánáaq kéumayikaaē. miráitata yemá keráwáqá anón-aimma kêtimatiketa agamá kégautoē. ⁵ miráimanibo anaaékaqa yemá yeqtí táwî-aiqtaba Áánûqtukaq aamá maránóē. Áánûqtuma yú waráa-kayukagaraq pukáa-kayukagaraq yainánîqtaba yokaa kéiyē. ⁶ miráitanaboana Ítu Káríqtoma pukáa-kayukama ánná umáyíkaraapaq kukéna átê-wataama timá yímikaiyē. yemá pukáawata wemá yemmá móraiq umá máqte-kayuka umá yainániyē. miráimanibo Ítu Káríqtoma yeqtôpaq kukéna timá yímikaiyē. miráuraiqtaba yemá kanaaráq mánoē. Áánûqtuma wení Aágopi paá kémainiq umá móraiq umá yemá

yaágopi aúgen-auwaraikaraq kanaaráq mánoe.

⁷ máqte-qtataakoma ánatai-kanaagoma aqtórárîq kéiyé. túbanaaq umá máeraq arupú umá túyánámmá ítáaro. mirá kéeqa Áánûqtukaq nunamummá kanaaráq tíq-tiq ínoe. ⁸ keráwáqá móra-mora-yuma tirummá ôriq umá yimínôqtaba taákaq máráaro. keráwáqá áqnábariq umá miráiyaqtaba keráwáqtí otaammá oyaaq umá matuwéq tiwikátuwanoe. ⁹ keráwáqá móra-mora-yuma yemmá yiwíqmera q keráwáqtí naaúpaq kéweraq minnýaba timuqá máráaro.

¹⁰ Áánûqtuma keráwáqá móra-mora-yuma aokaq-ákóqnáámá tímikaiye. miráinaq min-ákóqnáárakémmá keráwáqá waayúkama yíwáqnaa kéeraq miráuma Áánûqtuma keráwáqá tímikai-qtataaqa yetê yaináaro. ¹¹ náawabi Áánûqtuqtaba watáama waabá-káyúkátí yúbáq tínénama Áánûqtuni watáa-aatuqma tíno. náawabi kaqtó éna Áánûqtuqtaba mayaímá kémayenama Áánûqtuni akoqnáárake kaqtó íno. miráuma Ítu Káríqton-awikaq máqte-qtataariq ínôqtaba keráwáqá kéiyata waayúkama Áánûqtuni áwîqa múte yaúyóro. tágama-yataakaraq akoqnáá-yataakaraqa wennámá watúq-watuq umá wáiyé. miráuma waino.

¹² íbêqa tíkái-aanabo, tú-tiqa í-yátáákómá iraráá kégena keráwáqá maqmá timónaraimma minnýaba íma ikatíq oro. ímibo tú-tiq-yataakoma yínîqtaba kéitaae. ¹³ keráwáqá Ítu Káríqtoni aú-aiq-yataaqa yainánôqtaba timuqá máráaro. ánibo wemá tágama-yataakaraq kumínaqa keráwáqá timuq-yatááqnápó ógiranoe. ¹⁴ keráwáqá Ítu Káríqtoni

anaaé wáráaqtababoaqta waayúkama keráwáqtábá timá táíq íyamma Áánûqtuma keráwáqá íraqôniq umátikaniye. miráitana Áánûqtuni Aágogaraq tágama-yataakogaraqa keráwákáq kéwaiye. ¹⁵ ketáama maannáyaba íma wáíye. minná waayúkama yú-tiqa mamá yímikeq yíkamma képuyeq moyámmá kémaye qáqo-kayukama ummaa-yátááqá yimíyábámá mirá-yútíq-yátááqátábámá íma kétune. ímiye. aati-aatimá keráwáqá mirá-qtataariq íoro. ¹⁶ miráimanibo keráwáqá Ítu Káríqton-annabi máatababoaq tú-tiqa í-yátááqá kémayeqa minnáyabama netuq-áímmá ítero. ímibo. yemá Ítu Káríqtoni áwíqtababoata keráwáqá tú-tiqa í-yátááqá kétimiyaga keráwáqá Áánûqtuni áwíqa múte yaúyóro.

¹⁷ Áánûqtuma maa-márábí-káyúkámá yaináí-kánááráqá áqnáabaqa wemá wení waayúkama yainániye. miráinana Áánûqtuni yaináí-yátáákómá keqtááráq áaimma atáínanama mi-káyúkámá náayuwabi wení átê-wataama íma itáíq-itaiq kéoyuraq nói-qtataaraq pááq ínío? minnáyaba Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáágómá kėtiye:

“Áánûqtuma íraqô-kayukama mamá atóbamayikanimma

íma oyaaq kéimanibo

mi-káyúkámá náayuwabi kúmiq-yataariq éta

Áánûqtukaq itáíq-itaiq íma kéoyuraqa

nói-qtataaraq pááq ínío?”

téna kėtiye. ¹⁸ missing?

¹⁹ miráinaq keráwáqá náayuwabi Áánûqtuni aúyánámmá wáráaqtababoaq tú-tiqa kémayeqa

arutáina-yataariq íq-iq oro. keráwáqá kenamáárîq tarôq umátíkarai-nakomma améraq weqtábá kamuqá ítáaro. wemá wení timá akoqnáá umákain-aimma aati-aatimá mirá kéiyé.

5

¹ Îtuni waayúkabimma kawáá-wáyúkámá máa-yugaraq íbêqa kemá kêtima-timune. keráwáqá oníq umá kemá Îtuni waayúkaraga kawáá-náqá máune. Îtu Káríqtoma aú-aiqa matáimma kemá aónaraune. ánibo wemá yauwéqma kumínaqa kegáráq wení tágama-yataaqa yáíkaaq umá mayánúne. ² Áánûqtuni tipí-típiraa-kayukama wemá keráwáqá tímikaimma yabíqyíkáaro. mirá kéeraq minnáyaba timuqá máráaro. Áánûqtuma tímikai-mayaima kémayeraq paá móneqtaba íma mi-máyáímá mayánômanibo karuwaaq umá máyáaro. ³ kawáá umáyíkaiyaq-kayukama yemmá íma akoqnáá-aimma téq wakúyikanomanibo keráwáqá máqte-qtataaqtabama yeqtí awaméqá máiyatawaq yegáráqá keráwáqá íyaniq umá mórai q oro. ⁴ miráinana anómma kawáá-náqá Îtuma kumínaqa keráwáqá anómma yabíkáa-kayukati íráqô-meyamma kámokaa umá áwáarara káina-kamoqa mayaiyana mi-kámókóní áwáarara káina-yataakoma íma ayumíniye.

⁵ maabugô, keráwáqá waayúka-uraqti náápaakon aménáápáqá máero. keráwáqá máqtemma keqtí tíwîqa márúte móra-mora-yuti tíménáápáq maréraq móra-mora-yuti kaqtó-naqa máaro. minnáyaba Áánûqtuni agamatá-kánnáábí kétiye:
 “mi-káyúkámá yeqtíwîqa yanaa múte yaúyo-yuma Áánûqtuma kéyiweqtaimanibo

mi-káyúkámá yeqtíwîqa márúte yúwáa-yuma
yemmá

Áánûqtuma wení íráqô-qtataakomma kényimiye.”
téna kėtiye.

⁶ miráinaq keráwáqá kenamáárîq Áánûqtuni
akoqnáá-ayaakoni aménáápáq maráiyana wemá
tirái-kanaaraqa keráwáqá múte yauwíniye.
⁷ wemá keráwáqá áyaqa kétimiye. miráinaq
keráwáqá wemmá ayuwáiyana keráwáqtí taíbaq-
tuyanamma paá mayániye.

⁸ arútama kéitera q yokaa oro. áwáábîq-araayakoma
uréire kéena wemá upúqma nánîq-qtataaqtaba
abáá iníkáá umá keráwáqtí namuro-náqá
Tááqtaama mirá kéíye. ⁹ miráipoaq keráwáqá
itáîq-itaiq í-yátááqtábámá akoqnáá kéeraq wemmá
awéqtátuwaaro. taákaq máráaro. Ítuqtaba keráwáqtí
tîbâqawaayuma mimórá-yú-áíqá í-yátááqá yeqtí
itáîq-itaiq í-yátááqátábá kémayaae. ¹⁰ keráwáqá
maami-tú-tíqá í-yátááqá pááqya-kanaama paá
máýáaro. miráitana mikáké Áánûqtuma íráqô-
qtataakoni áaikoma keráwáqá mamá akoqnáá
umátikena abaúmma ánûqa yamátikaniye. wemá
keráwáqá mamá mútûq íráqôniq umá ánataniye.
Áánûqtuma wení watúq-watuq umá tágama-yataaqa
Ítu Káríqtogaraq yagaroqtamá yáíkaaq ígáae téna
keráwáqá tááyaraiye. ¹¹ Áánûqtukaq máqten-
akoqnaama wáíye. miráuma waíno.

¹² Táératima maamin-áwáárâq-áúbámá kennámá
agatáiye. Ítuqtaba wemá ketí tima-tíbáqáwáámíye.
maamin-áúbágómá keráwáqá umá tíqtaaiq ínîqtaba
keráwáqtôpaq yuwáuyana kéwiye. mi-kánáágómá

Áánûqtuni íráqô-qtataakoqtaba árain-aimma kétiye.
miráinaq keráwáqá maami-kánáágómá yaqtóráaro.

¹³ keráwáqtí tîbâqawaaraa-kayukama maakáqá
Pébírônika-marukaq máa-yuma keráwáqtôpaq
miráo-maara-aimma yúwáawana kéwiye.
Áánûqtuma keráwáqá aúyakainiq umá mimóráiq
umá yemmá aúyakaiye. ketáanikoma Máákigaraq
keráwáqtôpaq miráo-maara-aimma yúwáitana
kéwiye. ¹⁴ keráwáqá wenaóné-wenaone kéeqa móra-
mora-yuma tiyááma wenamí-kanamin éraq tótó
umáyíkáaro.

kaayoné-yátáákómá keráwáqá máqtemma
náayuwabi Ítu Káríqtoni waayúkabi máa-yubaq
waíno.
kemá Pítáae.

áugen-anona-anon-aimma
Genesis 12-22 and The New Testament in the Usarufa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela hap Buk Stat long
tokples Usarufa

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Usarufa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0cfecb85-a1ae-5e2f-a3f0-4c221d1d6c84